

Кірдан О.Л., д.пед.н., доцент, професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань

Інформаційно-цифрова компетентність випускника закладу загальної середньої освіти: теоретичний аналіз

Концепція «Нової української школи» складається з дев'яти ключових компонентів: 1) новий зміст освіти, заснований на формуванні компетентностей, потрібних для успішної самореалізації в суспільстві; 2) умотивований учитель, який має свободу творчості й розвивається професійно; 3) наскрізний процес виховання, який формує цінності; 4) децентралізація та ефективне управління, що надасть школі реальну автономію; 5) педагогіка, що ґрунтується на партнерстві між учнем, учителем і батьками; 6) орієнтація на потреби учня в освітньому процесі, дитиноцентризм; 7) нова структура школи, яка дає змогу добре засвоїти новий зміст і набути компетентності для життя; 8) справедливий розподіл публічних коштів, який забезпечує рівний доступ усіх дітей до якісної освіти; 9) сучасне освітнє середовище, яке забезпечить необхідні умови, засоби і технології для навчання учнів, освітян, батьків не лише в приміщенні навчального закладу [2].

З-поміж основних компетентностей, яких мають набути випускники закладів загальної середньої освіти, однією з найважливіших, на наше переконання, інформаційно-цифрова. Вона передбачає впевнене, а водночас критичне застосування інформаційно-комунікаційних технологій для створення, пошуку, обробки, обміну інформацією на роботі, в публічному просторі та приватному спілкуванні; інформаційну й медіа-грамотність, основи програмування, алгоритмічне мислення, робота з базами даних, навички безпеки в інтернеті та кібербезпеці; розуміння етики роботи з інформацією (авторське право, інтелектуальна власність тощо).

У статті «Апгрейд» для мозку» Н. Кулик наголосила, що у світі використовуються прийняті в 2008 р. міжнародні стандарти ЮНЕСКО. Дослідниця наголошує, що за цими стандартами визначають три рівні ІКТ-

компетентності, які можна дуже просто схарактеризувати – «для себе», «для учнів», «для суспільства». Якщо педагог опановує щось нове «для себе» – з цікавості, вивчає якісь основні інструменти, починає потроху щось впроваджувати, але нічого принципово не змінює, – це перший рівень, так звана цифрова грамотність. Другий рівень – коли вчитель працює вже з учнями, знає багато корисних ресурсів, активно застосовує на практиці проектні та інтерактивні технології. Коли педагог досяг третього рівня ІКТ-компетентності, він своїми знаннями ділиться не лише із своїми учнями: створюючи сайт або блог, він знає, що побачити опубліковане можуть усі люди. Учитель не може бути тією людиною, яка один раз чогось навчилась і заспокоїлася, «забронзовіла» у своїй величі. Розвиток цифрових технологій – ще настільки швидкоплинний процес, що «людині третього рівня» потрібно постійно змінюватися, перезавантажуватися й оновлюватися. Тож головне завдання сучасного вчителя, для якого ІКТ-компетентність – не лише модний тренд, а передусім засіб професійного зростання, у тому, щоб від простої комп'ютерної грамотності – знання тієї чи іншої кнопки – зрости до рівня такого майстра, який повністю стає навігатором навчального процесу [3].

Про важливу проблему, яку доведеться вирішувати в найближчому майбутньому – невідповідність стану загальної середньої освіти в Україні потребам суспільства XXI ст. йдеться у статті «В очікуванні змін. Якісна, сучасна і доступна – саме такою буде Нова українська школа». Автор Д. Матат наголошує на тому, що чимало представників вищої освіти скаржаться на падіння рівня якості навчання у школі. Вивчаючи це питання, орієнтуючись на ІТ-галузь, запропоновано посилити профорієнтаційну роботу в школах. Сьогодні чимало студентів, розуміючи, що «це не їхнє», полишають навчання у вишах. Щодо професійності: в одній з областей 15% учителів інформатики суміщають викладання предмета із трудовим навчанням. На думку фахівців, це – неприпустимо. Тому необхідно залучати до викладання студентів ВНЗ, які вже мають необхідну підготовку [4, с. 4].

Отже, що таке змішане навчання і як саме онлайн-навчання змінить освіту в Україні? На думку І. Примаченка, на заваді швидкому реформуванню вітчизняної освітянської галузі стоять три перепони: кошти, час і брак висококваліфікованих викладачів. Зокрема, у нас абсолютно немає часу «на розкачування». В Україні 17 тисяч шкіл і 400 тисяч учителів, і для того, щоб їх перевчити, треба чимало часу. За цей період може «загинути» найкраща ідея освітянської реформи. Тому саме масові онлайн-курси є можливістю вирватися із цього «трикутника». Онлайн-курси – це заздалегідь записані лекції, автоматизовані завдання, які оцінюють рівень знань слухачів, і форум, на якому можна спілкуватися з викладачами. Витрати на навчання з розрахунку на одного студента будуть мінімальними. Необхідний курс найвищої якості можна розробити максимум за півроку [1]. Заняття онлайн дають можливість здобути базові знання і підвищити свій рівень освіти, але, як свідчить статистика, ці курси закінчують лише 10 % слухачів. Аби вони допомогли реформувати систему освіти, їх варто включати в навчальний процес – вишів, профтехучилищ, шкіл. Це і є змішане навчання. Така форма використання цифрових технологій в організації навчального процесу є набагато ефективнішою, ніж просто дистанційні уроки.

Змішане навчання дає можливість, зокрема, подолати «проблему 10 %». Пілотний проект і запровадження такої форми здобуття знань у чотирьох ВНЗ засвідчили: поєднання онлайн-лекцій з аудиторними заняттями та спілкуванням студентів з викладачем підвищує ефективність навчання на 35 %. Викладач може оперативнo проконтролювати, як студенти засвоюють матеріал, спрямувати їхні зусилля в потрібне русло та спонукати кожного до подальшої роботи. Звісно, технології такого поєднання можуть бути різними. За змішаного навчання замість лекції студенти або школярі дивляться онлайн-лекції, можуть ставити запитання на форумі курсу. В офлайнi залишається робота на семінарах, виконання лабораторних робіт тощо. Ї обов'язково – індивідуальний контроль над результатами навчання [1, с. 8].

І. Примаченко зазначає, що зміниться власне роль викладача. Він вважає, що замість ретранслятора, «живої книжки», яка просто озвучує ті чи інші теми, викладач стане навігатором в освітньому просторі, допомагатиме знайти важливу інформацію, розібратися зі складними моментами. Робота викладача стане більш творчою, але вимоги до його кваліфікації також зростуть [1, с. 8].

Автором статті наголошено на тому, що одним із завдань Prometheus на 2017 р. визначено створення курсу програмування, елементи якого можна буде запроваджувати в загальноосвітніх навчальних закладах. На думку І. Примаченка, це дасть змогу швидко, якісно й безкоштовно навчити дітей основ програмування навіть у тих школах, де вчителі не вміють програмувати [2, с. 8]. Ще один пріоритет 2017-го – розробка онлайн-курсу англійської мови для шкіл. Приклад адаптивного навчання – вивчення іншомовних слів з допомогою онлайн-курсів найкращих вишів світу. Слухачеві обов'язково запропонують використати нові слова під час виконання завдань. Якщо цього не зробити, слово «повертатиметься» знову й знову, аж доки слухач курсів не вивчить його на «відмінно» [1, с. 8]. Отже, аналіз засвідчив не лише наявність теоретичного обґрунтування інформаційно-цифрової компетентності випускника закладу загальної середньої освіти, а й виправдані практичні кроки по її формуванню.

Список використаних джерел

1. Галата С. Змішана освіта: подружити «онлайн» / Світлана Галата // Освіта України. – 2017. – 6 лют. (№ 4). – С. 8–9.
2. Концепція «Нова українська школа». – Електронний ресурс – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrayinska-shkola>
3. Кулик Н. «Апгрейд» для мозку / Наталія Кулик // Освіта України. – 2017. – 30 січ. (№ 3). – С. 7.
4. Матат М. В очікуванні змін. Якісна, сучасна і доступна – саме такою буде Нова українська школа / Дарина Матат // Освіта України – 2017. – 23 січ. (№ 2) – С. 4.